

דף יב.

עין משפט א.ב.

אור"ח סימן תקסב סעיף י

עין לעיל דף יא: עין משפט ו

עין משפט ג.

אור"ח סימן תקסב סעיף א

א. כל תענית שלא השלימו עד צאת הכוכבים אינו תענית ^ז. ואם דעתו לאכול קודם לכן ^ז אינו אומר ענינו בתעניתו.

הגה: מ"מ נהגו לומר ענינו אע"פ שאין משלימין ^ז עד צאת הכוכבים, ודוקא ביחיד, אבל בציבור ש"ץ אינו אומר ענינו ^ז אם אינו משלים עד צה"כ, וכן נוהגין.

עין משפט ה.

אור"ח סימן תקסב סעיף ה

ה. כל תענית שלא קבלו עליו היחיד מבעוד יום אינו תענית ^ז.

ז. מימרא דרב חסדא בתענית י"ב, ואפי' בתענית יחיד. מ"ב אות א'. ואינו תענית הן שלא יצא ידי חובת תעניתו אם נדר סתם, הן שלא אומר ענינו.

נ. כגון שהתנה בשעת קבלתו שלא ישלים התענית, אבל בלא התנה אינו יכול לאכול קודם צה"כ.

ס. כגון בהתנה שלא ישלים, מ"מ נכון לדלג המילים "צום תעניתנו", כ"כ המשב"ז מדברי הט"ז.

ע. דהעיקר קיי"ל דלא מיקרי תענית בלא השלמה עד צה"כ, ס"ק ג'.

פ. כי התענית דומה לקרבן שמקריב חלבו ודמו, וכמו שהקרבן צריך להקדישו קודם לכן, ואפי' מתעסק בשחיטה פסול, כך המתענה ואינו מקבלו קודם לכן דומה למתעסק בקדשים ופיגול הוא לא ירצה, כ"כ הלבוש.

ו. ומדברי מר"ן השו"ע נראה דבכל ענין לא הוי תענית אם לא קבלו ביום, ואפי' קבלו בלילה אינו מתפלל ענינו, ואף דהרבה פוסקים סוברים דמהני קבלה להתפלל ענינו, מ"מ ס"ל למר"ן דשב ואל תעשה עדיף. וע"כ אם לא קיבלו רק משחשכה יאמר ענינו רק באלוהי נצור. כה"ח אות ל"א.

ואם לא קבלו מבעוד יום אינו תענית ואפי' השלימו אינו חשוב תענית, שנאמר "קדשו צום" משמע דבעינן הזמנה מקודם, כ"כ הרי"ף, מ"ב אות כ"ב.

וה"ה דאינו יצא ידי נדרו אם קיבל עליו תענית בסתם והתענה בלי קבלה מבעוד יום. מ"מ אם התחיל להתענות על דעת שלא להשלים, צריך לשלם נדרו כפי שקיבל, והוי כפרת עוון דלא גרע ממי שציער עצמו מבשר ויין. מ"א ס"ק ט'.

הגה: ואינו תענית שלא לומר ענינו, וגם אם קיבל עליו בנדר להתענות לא יצא ידי נדרו.

וי"א דאומר ענינו **ז** וכן נראה, ולכו"ע המתענה תענית חלום **ז** אומר ענינו אע"פ שלא קבלו מאתמול.

עין משפט ו. או"ח סימן תקסב סעיף ו

ו. זמן קבלת התענית בשומע תפלה במנחה לפני התענית, או אחר שסיים תפלתו קודם שיעקור רגליו **ו** אומר: הריני בתענית יחיד **ש** למחר ויה"ר שתהיה תפילתי ביום תעניתי מקובלת.

ז. אם לא הוציא בפיו קבלת התענית אלא הרהר בלבו **ת** שהוא מקבל תענית למחר הרי זו קבלה, והוא שיהרהר כך בשעת תפלת המנחה **א**.

הגה: וטוב יותר לקבל התענית אחר תפלתו כדי שלא להפסיק בתפלה **ב**.

עין משפט ז.ז. או"ח סימן תקסד סעיף א

א. כל תענית שאוכלים בו בלילה בין של צבור או יחיד הרי זה אוכל

- צ.** הגם שאומר ענינו לא יצא ידי נדרו כנ"ל. כה"ח אות ל"ה. גם בפ"י דברי הרמ"א.
- ק.** כיון דמן השמים הטילו עליו צום זה הוי כקיבלו עליו. ט"ז ס"ק ו'.
- ר.** ויותר טוב לאומרו אחר התפלה לפני אלוהי נצור ולא להפסיק בתפלה עצמה בשומע תפלה. מ"ב אות ל"ד. וכה"ח אות ט"ל.
- ולכתחילה עדיף שיהיה במנחה קטנה, אבל בדיעבד מהני גם במנחה גדולה. מ"ב אות כ"ז.
- ש.** ודוקא תענית יחיד ולא תענית ציבור שלא יטעה בתענית ציבור.
- ת.** ולכתחילה יש להזהר להוציא בפיו קבלת התענית דהרבה מפקפקין על הרהור הלב, אך בדיעבד יש לסמוך על המתירין בהרהור. כה"ח אות מ"ו. ודוקא כשקבל בלבו, אבל אם רק הרהר שהיה בדעתו להתענות לא נקראת קבלה. כה"ח אות מ"ז.
- א.** ולא מהני הרהור בלילה או הרהור קודם זמן המנחה. כה"ח מ"ח-נ'.
- ב.** והכה"ח באות ט"ל ובאות נ"א כתב דיותר טוב שיהרהר על זה בשומע תפלה שמקבל התענית, ואח"כ יוציא בשפתיו אחר התפלה באלוהי נצור.

ושותה עד שיעלה עמוד השחר^א, והוא שלא ישן שינת קבע^ד, אבל ישן שינת קבע אינו חוזר ואוכל ושותה א"כ התנה לאכול או לשתות^ה.

הגה: וי"א דבשתיה א"צ תנאי^ו, דמסתמא דעתו של אדם לשתות גם אחר השינה והוי כאילו התנה.

דף יב:

עין משפט א. אר"ח סימן תקסח פעיף ו

א. ז. לכתחילה טוב לומר בשעת קבלת תענית הריני בתענית "יחיד" למחר, שלא יכנס לספק שצריך להפסיק מבעוד יום.

עין משפט ב. אר"ח סימן תקסח פעיף ב

ב. הנודר לצום עשרה ימים באיזה ימים שירצה, והיה מתענה ביום אחד מהם והוצרך לדבר מצוה^ז או מפני כבוד אדם גדול או מצטער הרי

ג. מברייתא בתענית י"ב וכרבי, אבל בתענית חלום אסור לאכול לפני עמוד השחר, כיון דמשעה שחלם החלום צריך להתענות. מ"א ס"ק א'.

ד. זו דעת השו"ע דהכל תלוי בשינת קבע, וכתב הב"ח דהמחמיר כדעת הראב"ד שאחרי שגמר סעודתו אסור יותר לאכול גם בלא ישן, קדוש יאמר לו. ולא דוקא על מטתו, דשינת עראי היינו נים ולא נים מתנמנם כ"כ הב"י, ודלא כרי"ו שכתב קבע ועל מטתו. כה"ח אות ה'.

ה. וכל זמן שלא ישן שבידו לאכול בידו להתנות. מ"ב אות ד'. אבל מדברי הזוהר והמקובלים כיון שישן האדם קבע על מטתו אסור לו עוד לאכול עד שיתפלל, ואין מועיל תנאי. כה"ח אות ז'.

ו. ומשמע דכל המשקין מותרין, אבל הכלבו כתב בשם הרי"ף דוקא מים. ב"י. והב"י כתב דגם לגבי שתיה לדינא צריך תנאי, וכ"כ הב"ח דראוי להחמיר. ואם התנה רק לאכילה מותר לו גם לשתות, ראוי לכל מי שאפשר לו שלא יאכל בשר לפני ואחרי התענית. כה"ח אות י"ב.

ז. כגון ברית מילה, וכדומה ואפי' שמחת מרעים משום דרכי שלום מותר, ב"י. מ"ב אות ט'. ואפי' שהוא לא סנדק בעצמו או אבי הבן.

ח. וחנוכת הבית בארץ ישראל הוי סעודת מצוה. כה"ח אות כ"ה. ועיין שם באות כ"ו. ובעלי הברית מותרים לאכול מהבוקר דיו"ט שלהם, אבל שאר אנשים המשתתפים בסעודת מצוה מותר להם לאכול רק בהגיע הסעודת מצוה וגם אח"כ בביתם. כה"ח אות מ"ג. מ"ב אות י"ח.

זה לזה ואוכל ופורע יום אחר ה' שהרי לא קבע הימים בתחילת נדרו ט', אבל קבל במנחה להתענות למחר אינו יכול להלוותו.

הגה: וכ"ש אם אמר יום זה, או אמר אתענה כל ב' וה' בכל השנה.

ב. ג. תענית חלום ג"כ אינו יכול להלוותו.

הגה: כ"ש שאינו יכול ללוות תענית צבור ולפרוע ת"צ, אבל בתענית בה"ב שזה רק מנהג יכול להלוות ולפרוע אח"כ.

הגה: י"א דאם מצטער הרבה בתענית יכול לפדותו בממון י', וה"ה באונס אחר. ודוקא בקבל עליו תענית בעלמא אבל קבלו בדרך נדר צריך לקיים נדרו.

עין משפט ג. או"ח סימן רב סעיף ב

ב. יפה התענית לבטל חלום רע כאש לנעורת.

הגה: ודוקא בו ביום אפי' בשבת כ'.

עין משפט ד. או"ח סימן תקסח סעיף ב

עיין לעיל עין משפט ב

ה. וא"צ התרת חכם. לבוש.

ט. ואפי' קבלו במנחה כגון שאמר הריני בתענית שאני חייב בה מכבר למחר, יכול בכה"ג ללוותו, אבל אם הקבלה לא מכח נדר שחייב בזה כבר אלא אמר הריני בתענית למחר הוי נדר למחר ואינו יכול ללוותו.

י. כתבו בשם י"א דאין זה מוסכם רק שיש לסמוך עליו במקום אונס, ועיין בדברי הכה"ח אות מ"ח. ועיין בסוף סי' של"ד שיעור הפדיון והעשיר יתן לפי עשרו. מ"א ס"ק י"ב. והיינו שיתן דמי סעודת היום כל אחד לפי מה שהוא ערך סעודתו, ודי בסעודה אחת ליום. כה"ח אות נ"ב.

כ. וישב אח"כ תענית על תעניתו שביטל עונג שבת. עוברות ומניקות שראו חלום לא טוב א"צ צריכות להתענות מפני הסכנה, ורק יפרו בממון, כה"ח אות כ"ח.

עין משפט ה.ו.

או"ח סימן רפח פעיף ד

ה. ד. מותר להתענות בשבת תענית חלום ל כדי שיקרע גזר דינו מ, וביום ראשון ישב תענית לתעניתו שביטל עונג שבת ואם קשה לו ביום ראשון יתענה ביום שני.

הגה: וכ"ש אם היה ביום א' הנוכה או ר"ח או פורים או יו"ט שני של גלויות שאין להתענות בהם רק אח"כ.

הגה: י"א שמי שישן שינת צהרים בשבת וחלם חלום רע יתענה מחצי היום האחרון עד הלילה, וביום הראשון יתענה כאילו התענה כל יום השבת.

עין משפט ז.

או"ח סימן תקעה פעיף ג

ג. ג. עברו אלו ולא נענו גוזרין עוד ג' תעניות בה"ב, ובהם מפסיקין מבעוד יום ואסורים בעשיית מלאכה ביום, ואסורים ברחיצת כל הגוף בחמין וכו'.

עין משפט זז.

או"ח סימן תקעה פעיף ד

ה. ד. עברו אלו ולא נענו גוזרין עוד שבע תעניות על הצבור, ומוסיפים שמתריעין בשופר ומתפללין ברחובה של עיר ומורידין זקן להוכיחם, ומוסיפין שש ברכות ב' בתפילת שמונה עשרה בשחרית ובמנחה וכו'.

ל. לפי שנפשו עגומה על חלומו וחושב שיתבטל בשכר התענית וא"כ זה עונג לו שיתענה, טור, ט"ז ס"ק ג'.

מ. ומותר לעשות הטבת חלום בשבת, כה"ח אות כ'. חתן שראה חלום רע בימי חופתו אם אין נפשו עגומה עליו לא יתענה כי ימי החופה כיו"ט לגביו, כה"ח אות כ"ג.

המתענה תענית חלום בשבת ולמחרתו חל י"ז בתמוז אינו עולה לו כתענית על תעניתו, ויש חולקין וע"כ יש לפדות תעניתו בממון, כה"ח אות כ"ד.

נ. ואינו אומר ענינו גם באלהי נצור וכמו בסי' תקס"ב פעיף י"א, מ"א ס"ק ה'. ואין לדחות שום מצוה בזמנה מפני שום חלום.

ס. וע"י עכו"ם מותר דלא חמיר מט' באב. כה"ח אות י"ח.

ע. מבוארים בטור בסי' תקע"ט.

עין משפט ט.

או"ח סימן תקעה פ"ה ז

ז. אחר י"ג תעניות בעצירת הגשמים ולא נענו ממעטים במשא ומתן ובבנין של שמחה ובאירוסין פ ונישואין, אם לא שעדיין לא קיים פו"ר וממעטין בשאילת שלום וכו'.
ועיין עוד שם בסדר הדברים בסעיף ח', ט', י'.

עין משפט י.

או"ח סימן תקעו פ"ה טז

טו. בכל יום תענית שגוזרים על הצבור מפני הצרות, ב"ד והזקנים יושבים בבית הכנסת ובודקים על מעשה אנשי העיר מאחר תפלת שחרית עד חצי היום, ומסירין המכשולים של עבירות, ומזהירין ודורשין וחוקרים על בעלי חמס ועבירות, ומפרישין אותן; ועל בעלי זרוע, ומשפילין אותם; וכיוצא בדברים אלו; ומחצי היום ולערב, רביע היום קורין בתורה ומפטידין בנביא, ורביע היום האחרון מתפללין מנחה ומתריעים ומתודיין וזועקים כפי כחם.

פ. וזה חמיר אפי' מט' באב שמותר באירוסין, ב"י בשם תוס' במגילה. מ"א ס"ק ז'. ואפי' אירוסין בלא נישואין ובלא סעודה, ויש מתירין בלא סעודה. כה"ח אות ל"ה.